

N a j v y š š í s ú d v trestnej veci proti A. pre prečin násilia proti orgánu vrchnosti odmietol zmätočnú sťažnosť Dr. B.

D ô v o d y:

Proti rozsudku vrchného súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej stolice, oslobodzujúci obžalovaného A. od obžaloby pre prečin násilia proti orgánu vrchnosti podľa § 4, odst. 2 zák. čl. XL:1914, podal ako poškodený Dr. B. (proti ktorému ako úradnému ohľadačovi mäsa smeroval zažalovaný čin) zmätočnú sťažnosť, v ktorej — vystupujúc tak ako náhradný súkromný žalobca (§ 52, odst. 2 tr. p.) — sa domáha odsúdenia obžalovaného v smysle obžaloby pre prečin násilia proti orgánu vrchnosti podľa § 4, odst. 2 zák. čl. XL:1914, resp. pre zločin násilia proti vrchnosti podľa § 2 citovaného zákona.

Sťažovateľ nie je oprávnený k podaniu tohoto opravného prostriedku.

V smysle § 383, odst. III, čís. 2 b) tr. p. a § 31, odst. 1 por. nov. prislúcha síce poškodenému právo podať opravný prostriedok proti sprostujúcejmu rozsudku, keď žalobca opravného prostriedku nepoužil, — v tomto prípade nemožno však považovať sťažovateľa za poškodeného s hľadiska trestného činu hore označeného.

Podľa § 13, odst. 6 tr. p. poškodený je ten, ktorého jakékoľvek právo bolo poškodené alebo ohrožované spáchaným alebo pokuseným trestným činom.

Hovorí-li však zákon v tomto ustanovení o poškodenom, je jasné, že hovorí o poškodenom ako o osobe súkromnej, a hovorí-li o jeho právach, môžu to byť len práva súkromné, ktoré trestným činom boli porušené alebo ohrožované.

Stíhaním trestných činov uvedených v zák. čl. XL:1914 o trestnej ochrane úradov nechráni zákon žiadne právo súkromných osôb, ale výhradne len verejnoprávny záujem štátu, záležajúci v ochrane osôb vrchnostenských.

Nakoľko však ide výlučne o porušenie záujmu z oboru verejného práva, v týchto prípadoch — tedy aj v súdenom prípade — prislúcha právo k zastúpeniu obžaloby jedine štátnemu zástupcovi a nie je k tomu oprávnená osoba iná, najmä činom dotknutý orgán, alebo člen vrchnosti, ktorý ako poškodený nemôže prichádzať v úvahu, pretože trestným činom podľa citovaného zákona nebolo porušené alebo ohrožené žiadne jeho právo súkromné. Je tedy zmätočná sťažnosť Dr. B. podaná osobou k tomu neoprávnenou a bola preto v smysle § 434, odst. 3 tr. p. odmietnutá.

Čís. 6141.

Předpis § 9 tr. zák. platí i pro obor zákona na ochranu republiky, pokud v tomto zákoně není uvedeno jinak.

Poměr skutkové podstaty § 9 tr. zák. ke skutkovým podstatám §§ 15, 21 zákona na ochranu republiky.

Ustanovení § 21 zákona na ochranu republiky brání použití § 9 tr. zák. jen co do zločinů vojenských, nikoli i co do jiných trestných činů.

Pokusí-li se nepovolaná osoba někooho svéstí, aby jí vyzradil skutečnosti uvedené v § 6, čís. 3 zákona na ochranu republiky, dopustí se zločinu podle § 9 tr. zák. a § 6, čís. 3 zákona na ochranu republiky.

(Rozh. ze dne 22. února 1938, Zm I 901/37.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmatečnou stížnost obžalovaného A. do rozsudku krajského soudu, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podle § 9 tr. z. a § 6, čís. 3 zákona na ochranu republiky.

Z d ů v o d ů:

S hlediska důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. namítá stížnost, že obžalovaný byl neprávem odsouzen pro nedokonané svádění (§ 9 tr. z.) ke zločinu podle § 6, čís. 3 zákona na ochranu republiky, ježto v tomto zákoně (čís. 50/1923 Sb. z. a n.), a to v §§ 15 a 21, jsou prý přesně a výčetmo uvedeny trestné skutky, k nimž svádění je trestné, a ježto mezi těmito trestnými skutky zločin podle § 6, čís. 3 zákona na ochranu republiky uveden není. K podpoře této námítky se stížnost dovolává komentáře prof. Dr. Miloty k zákonu čís. 50/1923 Sb. z. a n. (vydání z roku 1930).

Stížnost je bezdůvodná. Právě z tohoto komentáře vysvítá zcela jasně, že jeho autor zastává stanovisko vědou a soudní praxí všeobecně uznané, že ustanovení § 9 tr. z. o nedokonaném svádění ke zločinu, zařazené do první hlavy tr. z., obsahující předpisy »o zločinech vůbec« a závazné podle § 239 tr. z. i pro přečiny a přestupky, má platnost jako každá jiná všeobecná norma a zásada trestního zákona z roku 1852 i pro obor zákona na ochranu republiky, pokud v tomto zákoně není stanoveno jinak. Jestli v komentáři tom k § 15, čís. 2 na str. 89 uvedeno výslovně: »Podněcování ke zločinu nebo přečinu je trestné podle tohoto ustanovení jen, není-li podněcování návodem nebo nedokonaným sváděním, v kterémžto případě bude pachatel potrestán podle předpisů, které platí o této formě účastenství, a to i kdyby byly mírnější. Rozdíl mezi podněcováním podle čís. 2 a návodem je ten, že návodce hledí vzbuditi rozhodnutí u osoby konkrétně — třeba ne přesně individuálně — určité a navádí k určitému činu alespoň podle svého druhu určenému, kdežto v čís. 2 se předpokládá neurčitost podněcovaných osob a stačí také neurčitost trestného činu, k němuž se podněcuje (rozh. čís. 2590 a 3072 Sb. n. s.). Ustanovení § 15, čís. 2 postihuje všeobecné, abstraktní (teoretické) podněcování k individuálně neurčitým trestným činům (rozh. čís. 2639 Sb. n. s.). Nevyžaduje se podněcování k určitým zločinům proti určitým osobám. Podobně je tomu i u nedokonaného svádění, u něhož však nelze přehlédnouti, že uh. tr. z. nemá analogického ustanovení jako je v § 9 tr. z. rak. a § 17 voj. tr. z., a že proto nedokonané svádění, nestalo-li se způsobem uvedeným v § 15, čís. 2 a není-li výslovné zákonné výjimky, je tu jinak bez-

trestné«. Jen z této poslední věty dovozuje stížnost nepoužitelnost § 9 tr. z. ve spojení s trestnými činy podle zákona na ochranu republiky, neuvědomivši si, že poučka tato má platnost výlučně jen pro trestní právo platné na Slovensku a na Podkarpatské Rusi, v němž ustanovení obdobného § 9 tr. z. není a podle něhož je nedokonané svádění trestné jen v případech v zákoně výslovně uvedených (na př. §§ 222, 293, 295, 470 tr. z. uh. Viz i Miříčka, str. 104).

Pokud jde o ustanovení § 21, čís. 1 zákona na ochranu republiky, podle něhož se trestá za zločin i ten, kdo hledí navésti k vojenskému zločinu, jde arciť o předpis zvláštní, jenž brání použití § 9 tr. z. ve spojitosti se zločiny vojenskými, avšak jen s těmito, to jest se zločiny uvedenými v druhém díle voj. tr. z. Tímto ustanovením nebyla nijak dotčena platnost § 9 tr. z. co do jiných trestných činů a zejména ne co do zločinů podle zákona čís. 50/1923 Sb. z. a n. I v tomto směru stížnost, dovolávajíc se zmíněného díla prof. Dr. Miloty, opírá námitku nahoře uvedenou o poučku, vyslovenou v díle tom na str. 121 způsobem jakoukoli pochybnost vylučujícím opět jen pro právo platné na Slovensku a na Podkarpatské Rusi. [»V § 21, čís. 1 je stanovena skutková podstata účastenství v jeho formách dnešní vědou uznaných: návodu a pomoci v rozsahu, jak je zná také § 5 rak. a § 69 uh. tr. z., i nedokonaného svádění (§ 9 rak. tr. z.). Tím jmenovitě je pro obor trestního práva dříve uherského stanovena obecná forma trestnosti nedokonaného svádění k vojenským zločinům, kdežto v příčině ostatních trestných činů takového ustanovení není«.]

Na scestí je zmateční stížnost, pokud dokazuje právní pochybení odsuzujícího výroku námitkou, že obžalovaný tím, že se snažil získati pouze pro sebe od vojína N. zprávy o průběhu manévrů, nevyzvídal vojenská tajemství pro osobu nepovolanou, ježto vyzvídání prý nutně předpokládá osoby tři, to jest toho, jenž vyzvídá (pachatel), dále toho, od koho vyzvědač vyzvídá, a konečně osobu třetí, pro niž vyzvídá. Stížnost přehlíží, že obžalovaný nebyl uznán vinným, že vědomě ohrožoval obranu republiky tím, že vyzvídál skutečnost, opatření nebo předmět, jež mají zůstatí utajeny pro obranu republiky, aby je vyzradil osobě nepovolané, tedy druhou skutkovou podstatou, uvedenou v § 6, čís. 3 zákona na ochranu republiky, nýbrž že byl uznán vinným, že se pokusil svěsti vojína N. k činu, jenž podle názoru nalézacího soudu naplňoval by na straně vojína N. skutkovou podstatu uvedenou na prvním místě tohoto zákonného ustanovení, t. j. vědomé ohrožení obrany republiky N-em vyzrazením vojenského tajemství obžalovanému — osobě nepovolané. Že obžalovaného je považovati za osobu nepovolanou, dovedil nalézací soud správně, opíraje se o vymezení tohoto pojmu judikaturou nejvyššího soudu (rozh. čís. 2137 a 3903 Sb. n. s.), úvahami uvedenými na str. 12 a 13 vyhotovení rozsudku, na něž se stížnost odkazuje. Okolnost obžalovaným doznaná, že věděl, že vojíni nesmějí nikomu sdělovati své zkušenosti a poznatky z manévrů, a způsob, jakým vojína N. o porušení této povinnosti žádal, ospravedlňuje plně závěr, že obžalovaný si byl vědom, že je osobou nepovolanou.

Bezdůvodná je stížnost i pokud spatřuje zmatek podle čís. 9 a) § 281 tr. ř. v tom, že nalézací soud vycházel z úvahy, jakého trestného činu by se byl voják N. dopustil, kdyby byl otázky obžalovaného zodpověděl, ježto prý úvahy vyplývající z neexistující skutečnosti nemohou odůvodnit rozsudek, jenž musí býti posouzením a rozhodnutím toho, co se stalo, a nikoli něčeho, co se neuskutečnilo. Tato námitka je jen zneuznáním ustanovení § 9 tr. z., které čelí právě již pokusu svěsti někoho k trestnému činu, t. j. k takové činnosti, která by zakládala objektivně a subjektivně skutkovou podstatu určitého trestného činu, kdyby se sváděný skutečně svěsti dal a činnost na něm svůdcem požadovanou vykonal (čís. 4795 Sb. n. s.). Soudě skutek obžalovaného, záležející v tom, že zasláním dopisu vojínu N. se pokusil vyzvědět od N. určité skutečnosti o průběhu manévru, musel se nalézací soud zabývat otázkou, zda a jaký trestný čin by býval voják N. spáchal, kdyby byl otázky obžalovaným v dopise mu kladené zodpověděl.

Zmateční stížnosti nelze přiznati oprávnění ani, pokud postrádá v rozsudku výrok o subjektivní stránce skutkové podstaty zločinu, jímž byl obžalovaný uznán vinným. Je správný názor zmateční stížnosti, že skutková podstata zločinu podle § 6, čís. 3 zákona na ochranu republiky po stránce subjektivní vyžaduje, aby si pachatel byl vědom, že sdělením tajemství osobě nepovolané může ohroziti obranu republiky. Nalézací soud však vyslovil, že voják N., jehož obžalovaný žádal, aby mu písemně sdělil vojenské tajemství (t. j. skutečnosti, opatření a předměty, jež mají zůstatí utajeny pro obranu republiky) toto vědomí měl. Tento právní závěr nalézacího soudu má dostatečnou oporu v rozsudkových zjištěních, jichž se také rozsudek dovolává, a to: že N. věděl, že informace, jež obžalovaný žádal, jsou povahy důvěrné, že byl při manévrech upozorněn, aby o jejich průběhu nikomu nic nesděloval, že obžalovaný zachovával zvláštní opatrnost při zaslání dopisu, čímž se mu stal podezřelým.

Dospěl-li nalézací soud v této souvislosti k závěru, že obžalovaný chtěl svým dopisem dáti vůli N. směr ke spáchání určitého zločinu, a to zločinu podle § 6, čís. 3 zák. na ochr. rep., t. j. jak z předcházejících rozsudkových důvodů plyne, aby N. ohrozil vědomě obranu republiky tím, že by mu sdělil skutečnosti, opatření nebo předměty, které mají zůstatí utajeny pro obranu republiky, a že si byl zcela dobře vědom toho, co na N. požaduje, kterýžto závěr má svoji oporu ve skutkových zjištěních rozsudkových, zejména v tom, že sám, jsa vojínem svobodníkem, věděl, že o zkušenostech z vojny a závěrečných cvičeních nesmí se nikomu zmiňovati a nikomu o zkušenostech těch vykládati, zjistil tím vše, co se ke skutkové podstatě zločinu podle § 6, čís. 3 zák. na ochr. rep. po stránce subjektivní vyžaduje, t. j. vědomí obžalovaného, že by prozrazením vojenského tajemství vojínem N. byla ohrožena obrana republiky.

Toto vědomí jak na straně obžalovaného, tak na straně vojína N., nemůže vyloučiti věta obsažená v dopisu obžalovaného, že odpověď N-ova je určena toliko obžalovanému a že se od něho nikdo o ničem nedoví, neboť tím není ještě řečeno, že sdělené tajemství bude u obžalovaného uchováno tak, aby byla vyloučena jakákoli možnost,

že se o něm nedoví, byť i jen nepřímou, cizí moc, zejména když obžalovaný žádal o písemné sdělení informací, což nevylučovalo, že se dopis toto sdělení obsahující dostane do rukou třetí osoby a tak nepřímou i k vědomosti orgánů cizích zpravodajských služeb (cizí moci).

Čís. 6142.

Obžalovaný nebyl zkrácen ve svých právech, podřadil-li nalézací soud stíhaný projev pod mírněji trestnou skutkovou podstatu urážky podle § 1 zákona o ochraně cti místo pod skutkovou podstatu pomluvy podle § 2 cit. zákona.

Zákon o ochraně cti nezná imunitu zpráv o veřejném jednání soudu; omyl o tom neomlouvá.

Pouhá okolnost, že uvedená skutečnost byla tvrzena obhájcem při hlavním přelíčení, nestačí k tomu, aby ona skutečnost mohla být objektivně důvodně pokládána za pravdivou.

Pouhý subjektivní omyl pachatelův nestačí sám o sobě, aby naplnil předpoklady § 6, odst. 2, písm. b) zákona o ochraně cti.

(Rozh. ze dne 24. února 1938, Zm II 394/37.)

Obžalovaný A., odpovědný redaktor periodického časopisu, byl přítomen při hlavním přelíčení v trestní věci proti M. Obhájce M., Dr. B., se při této příležitosti ve své obhajovací řeči vyslovil o okresním soudci N., přiděleném ke státnímu zastupitelství a vystupujícím v oné trestní věci jako veřejný žalobce, že »veřejný žalobce ani neví, že osnova zákona není ještě zákonem«. Za několik dní byl v periodickém časopisu, redigovaném obžalovaným A., uveřejněn referát o soudním přelíčení proti M. a ve stati obírající se obhajovací řečí Dr. B. byl reprodukován i výše zmíněný výrok o veřejném žalobci, okresním soudci N. **N a l é z a c í s o u d** vzav za prokázáno, že závadný článek napsal a uveřejnil obžalovaný A., uznal jej vinným přečinem urážky podle § 1 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n.

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací zamítl zmatečnou stížnost obžalovaného.

Z d ů v o d ů:

Neobstojí výtky vznesené s hlediska hmotněprávního zmatku podle § 281, čís. 9 a) tr. ř., a to ani po stránce objektivní, ani po stránce subjektivní. V prvním směru pochybil sice nalézací soud, pokud stíhaný projev podřadil pod skutkovou podstatu přečinu urážky podle § 1 zákona č. 108/1933 Sb. z. a n., kterážto skutková podstata by byla dána jen tehda, kdyby byl napadený okresní soudce N. býval jen zcela povšechně haněn, jaksi povšechně projevenou neúctou k němu (rozh. čís. 5159 Sb. n. s.). Leč sám rozsudek spatřuje ve stíhaném projevu výtku, že jmenovaný okresní soudce jakožto veřejný žalobce (zástupce státního zastupi-